

Kazanie na Górze
Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

*„Zastanawiające jest jak wielu, spośród tych, którzy chwalą
etykę Jezusa czytali kiedykolwiek Kazanie na Górze”*

Peter de Rosa

Jest to fragment Ewangelii, będący jakoby słowami Jezusa — najważniejszym jego kazaniem, opisującym najwięcej jego zaleceń i nauk etycznych. Można traktować to jako główny wykład zasad religii chrześcijańskiej zawarty w Biblii.

*„Mówić o autentyczności Kazania na górze (gdzie sama Góra jest tylko fikcją, przeznaczoną do stworzenia **odpowiednika dla Synaju**), nie jest sprawą umysłu wtajemniczonego w sposoby postępowania krytyki; mamy tam, pod dwiema postaciami bardzo odmiennymi (Mat., 5-7; Łuk., 6, 20-49), tylko **rodzaj katechizmu najstarożytniejszych gmin**, już doświadczonych prześladowaniami i stawiających im czoło.” [17]* To co Mateusz przedstawia w formie kazania na górze, Łukasz rozprawdza luźno po całym tekście swej ewangelii.

Mądrość Jezusa, syna Boga
czyli
Kazanie na Górze
wraz z komentarzem
(Mt 5-7; BT)

wszelkie uwagi i wyjaśnienia: w nawiasach, innym kolorem

„Jezus, widząc tłumy, wyszedł na górę. A gdy usiadł, przystąpili do Niego Jego uczniowie. Wtedy otworzył swoje usta i nauczał ich tymi słowami:

[adresaci kazania - chrześcijanie]

Błogosławieni ubodzy w duchu [1], albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Błogosławieni, którzy się smuca, albowiem oni będą pocieszeni.

Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni.

Błogosławieni miłośni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią.

Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą.

Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Błogosławieni jesteście, gdy /ludzie/ wam urągają i prześladowają was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami.

(w równoległym fragmencie u Łukasza (6, 24n; BT) zaraz po błogosławionych adresatach chrześcijaństwa, następują przekleństwa:

„...biada wam, bogaczom, bo odebraliście już pociechę waszą.

Biada wam, którzy teraz jesteście syci, albowiem głód cierpieć będziecie.

Biada wam, którzy się teraz śmiejecie, albowiem smucić się i płakać będziecie.

Biada wam, gdy wszyscy ludzie chwalić was będą. Tak samo bowiem przodkowie ich czynili fałszywym prorokom.”)

(wszystkie te błogosławieństwa i przekleństwa rabin Hillel [I w. przed Chr., słynny rabbi żydowski] zawarł w jednym zdaniu [powtarzanym później przez św. Pawła w listach]:

„Moje upokorzenie jest mym wywyższeniem, moje wywyższenie jest mem upokorzeniem”)

[nakazy i ostrzeżenia dla głosicieli Ewangelii]

Wy jesteście solą dla ziemi. Lecz jeśli sól utraci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi. Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też światła i nie stawia pod

korcem, ale na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie.

[Jezus bezwzględnie posłuszny Prawu]

Nie sądzcie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić. Zaprawdę bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przeminą, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni. Ktokolwiek więc zniósłby jedno z tych przykazań, choćby najmniejszych, i uczyłby tak ludzi, ten będzie najmniejszy w królestwie niebieskim. A kto je wypełnia i uczy wypełniać, ten będzie wielki w królestwie niebieskim. Bo powiadam wam: Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie i faryzeuszów, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego.

(o wątpliwościach na ten temat patrz: [Prawo Chrystusa i Prawo Chrystusowe](#))

[**zaostrenie piątego przykazania**, okrucieństwo Jezusa — grozi piekłem za wyzwisko i sądem za uczucie gniewu]

Słyszeliście, że powiedziano przodkom: Nie zabijaj; a kto by się dopuścił zabójstwa, podlega sądowi. A Ja wam powiadam: Każdy, **kto się gniewa** na swego brata, podlega sądowi. A kto by rzekł swemu bratu: Raka [2], podlega Wysokiej Radzie. A kto by mu rzekł: Bezbożniku, **podlega karze piekła ognistego**. Jeśli więc przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw tam dar swój przez ołtarzem, a najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim. Potem przyjdź i dar swój ofiaruj! Pogódź się ze swoim przeciwnikiem szybko, dopóki jesteś z nim w drodze, by cię przeciwnik nie podał sędziemu, a sędzia dozorczy, i aby nie wtrącono cię do więzienia. Zaprawdę, powiadam ci: nie wyjdiesz stamtąd, aż zwrócisz ostatni grosz.

(podobnie, tyle że rozsądniej, wcześniej prawil inny Jezus, syn Syracha:

„Złość i gniew są obrzydliwościami, których pełen jest grzesznik. (...) Gdy człowiek żywi złość przeciw drugiemu, jakże u Pana szukać będzie uzdrowienia? Nie ma on miłosierdzia nad człowiekiem do siebie podobnym, jakże błagać będzie o odpuszczenie swoich własnych grzechów? Sam będąc ciałem trwa w nienawiści, któż więc odpokutuje za jego przewinienia?” [Syr 27, 30n; BT])

[**zaostrenie szóstego przykazania**, okrucieństwo Jezusa — grozi piekłem za spoglądanie na atrakcyjną kobietę]

Słyszeliście, że powiedziano: Nie cudzołóż! A Ja wam powiadam: **Każdy, kto pożądliwie patrzy na kobietę, już się w swoim sercu dopuścił z nią cudzołóstwa**. Jeśli więc prawe twoje oko jest ci powodem do grzechu, **wyłup je** i odrzuć od siebie. Lepiej bowiem jest dla ciebie, gdy zginie jeden z twoich członków, niż żeby całe twoje ciało miało być wrzucone do piekła. I jeśli prawa twoja ręka [3] jest ci powodem do grzechu, **odetnij ją** i odrzuć od siebie. Lepiej bowiem jest dla ciebie, gdy zginie jeden z twoich członków, niż żeby całe twoje ciało miało iść do piekła.

(Jezus, syn Boga, powtarza ostrzeżenia Jezusa, syna Syracha, dodaje jedynie groźby piekielne i drastyczne metody zapobiegawcze, patrz: Syr 9, 1n oraz 25, 21; BT)

[znaczne ograniczenie rozwodów]

Powiedziano też: Jeśli kto chce oddalić swoją żonę, niech jej da list rozwodowy. A ja wam powiadam: Każdy, kto oddała swoją żonę — poza wypadkiem nierządu — naraża ją na cudzołóstwo; a kto by oddaloną wziął za żonę, dopuszcza się cudzołóstwa.

[zaostrenie ósmego przykazania — zakaz przysięgania]

Słyszeliście również, że powiedziano przodkom: Nie będziesz fałszywie przysięgał, lecz dotrzymasz Panu swej przysięgi. A Ja wam powiadam: Wcale nie przysięgajcie — ani na niebo, bo jest tronem Bożym; ani na ziemię, bo jest podnóżkiem stóp Jego; ani na Jerozolimę, bo jest miastem wielkiego Króla. Ani na swoją głowę nie przysięgaj, bo nie możesz nawet jednego włosa uczynić białym albo czarnym. Niech wasza mowa będzie: Tak, tak; nie, nie [4]. A co nadto jest, od Złego pochodzi [5].

[Prawo odwetu]

Słyszeliście, że powiedziano: Oko za oko i ząb za ząb! [6]. A Ja wam powiadam: Nie stawiajcie oporu złemu. Lecz jeśli cię kto uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi! Temu, kto chce prawować się z tobą i wziąć twoją szatę, odstąp i płaszcz! Zmusza cię kto, żeby iść z nim tysiąc kroków, idź dwa tysiące! Daj temu, kto cię prosi, i nie odwracaj się od tego, kto chce pożyczyć od ciebie [7].

(większą mądrością i roztropnością wykazał się tu wcześniejszy Jezus, syn Syracha, który radził (Syr 12, 3n; BT):

„Dobroczynność nie jest dla tego, kto trwa w złu, ani kto nie udziela jałmużny. Dawaj bogobojnemu, a nie wspomagaj grzesznika. Dobrze czyń biednemu, a nie dawaj bezbożnemu, odmów mu chleba swego i nie użyczaj mu, aby przypadkiem nie wziął góry nad tobą. Znajdziesz w dwójnasób zło za wszystko dobro, które byś mu wyświadczył.” — zamiast grzesznika użyjmy jednak pojęcia człowieka prawego, lub wyświadczonego ci dobro. Ten Jezus, jednak nie zaleca zasady oko za oko, dalej mówi:

„Tego, który się mści, spotka zemsta Pana: On grzechy jego dokładnie zachowa w pamięci. Opuść przewinę bliźniemu, a wówczas, gdy błagać będziesz, zostaną ci odpuszczone grzechy.” [Syr 28, 1n; BT])

[stosunek do nieprzyjaciół]

Słyszeliście, że powiedziano: Będziesz miłował swego bliźniego, a nieprzyjaciela swego będziesz nienawidził. [8]. A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie; ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi, i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. Jeśli bowiem miłujecie tych, którzy was miłują, cóż za nagrodę mieć będziecie? Czyż i celnicy tego nie czynią? I jeśli pozdrawiacie tylko swych braci, cóż szczególnego czynicie? Czyż i poganie tego nie czynią? Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski.

[9]

[ostentacyjna dewocja]

Strzeżcie się, żebyście uczynków pobożnych nie wykonywali przed ludźmi po to, aby was widzieli; inaczej nie będziecie mieli nagrody u Ojca waszego, który jest w niebie. Kiedy więc dajesz jałmużnę, nie trąb przed sobą, jak obłudnicy czynią w synagogach i na ulicach, aby ich ludzie chwalili. Zaprawdę, powiadam wam: ci otrzymali już swoją nagrodę. Kiedy zaś ty dajesz jałmużnę, niech nie wie lewa twoja ręka, co czyni prawa, aby twoja jałmużna pozostała w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie.

[modlitwa]

Gdy się modlicie, nie bądźcie jak obłudnicy. Oni lubią w synagogach [10] i na rogach ulic wystawać i modlić się, żeby się ludziom pokazać. Zaprawdę, powiadam wam: otrzymali już swoją nagrodę. Ty zaś, gdy chcesz się modlić, wejdź do swej izdebki [11], zamknij drzwi i módl się do Ojca twego, który jest w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie. Na modlitwie nie bądźcie gadatliwi [czy Jezus radzi, aby prowadzić dysputy z Bogiem, czy pozwala klepać różańce? — przyp.) jak poganie. Oni myślą, że przez wzgląd na swe wielomówstwo będą wysłuchani. Nie bądźcie podobni do nich! Albowiem wie Ojciec wasz, czego wam potrzeba, wprawdzie zanim Go poprosicie [12]. Wy zatem tak się módlcie [13]: Ojciec nasz, który jesteś w niebie, niech się święci imię Twoje! Niech przyjdzie królestwo Twoje; niech Twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili; i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie, ale nas zachowaj od złego! Jeśli bowiem przebaczycie ludziom ich przewinienia, i wam przebaczy Ojciec wasz niebieski. Lecz jeśli nie przebaczycie ludziom, i Ojciec wasz nie przebaczy wam waszych przewinień.

[post ostentacyjny]

Kiedy pościcie, nie bądźcie posepni jak obłudnicy. Przybierają oni wygląd ponury, aby pokazać ludziom, że poszczą. Zaprawdę, powiadam wam: już odebrali swoją nagrodę. Ty zaś, gdy pościsz, namaść sobie głowę i umyj twarz, aby nie ludziom pokazać, że pościsz, ale Ojcu twemu, który jest w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie.

[dobra doczesne]

Nie gromadźcie sobie skarbów na ziemi, gdzie mól i rdza niszczą i gdzie złodzieje włamują się i kradną. Gromadźcie sobie skarby w niebie, gdzie ani mól, ani rdza nie niszczą i gdzie złodzieje nie włamują się i nie kradną. Bo gdzie jest twój skarb, tam będzie i serce twoje. Światłem ciała jest oko. Jeśli więc twoje oko jest zdrowe, całe twoje ciało będzie w świetle. Lecz jeśli twoje oko jest chore, całe twoje ciało będzie w ciemności. Jeśli więc światło, które jest w tobie, jest ciemnością, jakże wielka to ciemność! Nikt nie może dwom panom służyć. Bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował; albo z jednym będzie trzymał, a drugim wzgardzi. Nie możecie służyć Bogu i Mamonie.

[zbytnie troski]

Dlatego powiadam wam: Nie troszczcie się zbytnio o swoje życie, o to, co macie jeść i pić, ani o swoje ciało, czym się macie przyodziać. Czyż życie nie znaczy więcej niż pokarm, a ciało więcej niż odzienie? Przypatrzcie się ptakom w powietrzu: nie sieją ani żną i nie zbierają do spichlerzy, a Ojciec wasz niebieski je żywi. Czyż wy nie jesteście ważniejsi niż one? Kto z was przy całej swej trosce może choćby jedną chwilę dołożyć do wieku swego życia? A o odzienie czemu się zbytnio troszczycie? Przypatrzcie się liliom na polu, jak rosną: nie pracują ani przędą. A powiadam wam: nawet Salomon w całym swoim przepychu nie był tak ubrany jak jedna z nich. Jeśli więc ziele na polu, które dziś jest, a jutro do pieca będzie wrzucone, Bóg tak przyodziewa, to czyż nie tym bardziej was, małej wiary? Nie troszczcie się więc zbytnio i nie mówcie: co będziemy jeść? co będziemy pić? czym będziemy się przyodziewać? Bo o to wszystko poganie zabiegają. Przecież Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Starajcie się naprzód o królestwo /Boga/ i o Jego Sprawiedliwość, a **to wszystko będzie wam dodane. [14]**. Nie troszczcie się więc zbytnio o jutro, bo jutrzejszy dzień sam o siebie troszczyć się będzie. Dostyc ma dzień swojej biedy.

[zakaz działalności jurysdykcyjnej]

Nie sądźcie, abyście nie byli sądzeni. Bo takim sądem, jakim sądziecie, i was osądzą; i taką miarą, jaką wy mierzycie, wam odmierzą. Czemu to widzisz drzazgę w oku swego brata, a belki we własnym oku nie dostrzegasz? Albo jak możesz mówić swemu bratu: Pozwól, że usunę drzazgę z twego oka, gdy belka /tkwi/ w twoim oku? Obludniku, wyrzuć najpierw belkę ze swego oka, a wtedy przejrzysz, ażeby usunąć drzazgę z oka twego brata.

(Jezus kolejny raz powtarza Hillela, który mówił wcześniej: "Nie sądz swego bliźniego, aż sam będziesz na jego miejscu")

[zagadka]

Nie dawajcie psom tego, co święte, i nie rzucajcie swych pereł przed świnie, by ich nie podeptały nogami, i obróciwszy się, was nie poszarpały.

(żadne tłumaczenie chrześcijańskie nie udzieli odpowiedzi na pytanie o znaczenie tych słów. Można mniemać, że oznaczają one tyle co podobne słowa Jezusa, syna Syracha:

„Jeśli chcesz dobrze czynić, **waż, komu masz czynić**, a będą ci wdzięczni za twe dobrodziejstwa. Czyń dobrze bogobojnemu, a otrzymasz nagrodę, jeśli nie od niego, to na pewno od Najwyższego. **Dobroczynność nie jest dla tego, kto trwa w złu**, ani kto nie udziela jałmużny. **Dawaj bogobojnemu, a nie wspomagaj grzesznika**. Dobrze czyń biednemu, a nie dawaj bezbożnemu, odmów mu chleba swego i nie użyczaj mu, aby przypadkiem nie wziął góry nad tobą. Znajdziesz w dwójnasób zło za wszystko dobro, które byś mu wyświadczył. Gdyż i u Najwyższego budzą odrazę grzesznicy, wymierzy On też karę bezbożnym. Dawaj dobremu, a nie pomagaj grzesznikowi.” [Syr 12, 1n; BT]

Sądzę jednak, że to niewłaściwe tłumaczenie, biorąc pod uwagę wcześniejsze nauki Jezusa, syna Boga. Śledząc dalej słowa Jezusa, spostrzeżemy, że wypowiedział on bardzo podobne zdanie w innych okolicznościach: „**Niedobrze jest zabrać chleb dzieciom a rzucić psom**”. Mówił on do kobiety kananejskiej, która prosiła go o pomoc (wcześniej odpowiedział jej, że jest posłany tylko do owiec, które poginęły z domu Izraela). Ustęp ten faktycznie oznacza więc **zakaz głoszenia nauk Jezusa dla ludności nieżydowskiej.**)

[podsumowanie Prawa]

Proście [15], a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Albowiem każdy, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołaczącemu otworzą. Gdy którego z was syn prosi o chleb, czy jest taki, który poda mu kamień? Albo gdy prosi o rybę, czy poda mu węża? Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec wasz, który jest w niebie, da to, co dobre, tym, którzy Go proszą. **Wszystko więc, co byście chcieli, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie! Albowiem na tym polega Prawo i Prorocy.**

(to nie jest myśl Jezusa, lecz najslawniejszego rabiego żyjącego tuż przed Jezusem — Hillela, który w ten sposób wyjaśnił Prawo:

„**NIE CZYŃ TWEMU BLIŹNIEMU NICZEGO, CO I TOBIE NIEMIŁE — OTO CAŁE PRAWO ! WSZYSTKO, CO PONADTO, TO TYLKO OBJAŚNIENIA!**” -

[nie idź na łatwiznę]

Wchodźcie przez ciasną bramę. Bo szeroka jest brama i przestronna ta droga, która prowadzi do zguby, a wielu jest takich, którzy przez nią wchodzi. Jakże ciasna jest brama i wąska droga, która prowadzi do życia, a mało jest takich, którzy ją znajdują.

[ostrzeżenie przed katolikami i innymi zbrodniarzami]

Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy przychodzą do was w owczej skórze, a wewnątrz są drapieżnymi wilkami. Poznacie ich po ich owocach. Czy zbiera się winogrona z ciernia albo z ostu figi? Tak każde dobre drzewo wydaje dobre owoce, a złe drzewo wydaje złe owoce. Nie może dobre drzewo wydać złych owoców ani złe drzewo wydać dobrych owoców. Każde drzewo, które nie wydaje dobrego owocu, będzie wycięte i w ogień wrzucone. A więc: poznacie ich po ich owocach.

(krucjaty, inkwizycje, stosy, klątwy, wojny religijne, itp.)

[wiara bez uczynków martwa jest]

Nie każdy, który Mi mówi: Panie, Paniel, wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie. Wielu powie Mi w owym dniu: Panie, Panie, czy nie prorokowaliśmy mocą Twego imienia i nie wyrzucaliśmy złych duchów mocą Twego imienia, i nie czyniliśmy wielu cudów mocą Twego imienia? Wtedy oświadczę im: Odejdźcie ode mnie wy, którzy dopuszczacie się nieprawości

[zakończenie]

Każdego więc, kto tych słów moich słucha i wypełnia je, można porównać z człowiekiem roztroptym, który dom swój zbudował na skale. Spadł deszcz, wezbrały potoki, zerwały się wichry i uderzyły w ten dom. On jednak nie runął, bo na skale był utwierdzony. Każdego zaś, kto tych słów moich słucha, a nie wypełnia ich, można porównać z człowiekiem nierozsądnym, który dom swój zbudował na piasku. Spadł deszcz, wezbrały potoki, zerwały się wichry i rzuciły się na ten dom. I runął, a upadek jego był wielki. Gdy Jezus dokończył tych mów, tłumy zdumiewały się Jego nauką. Uczył ich bowiem jak ten, który ma władzę, a nie jak ich uczeni w Piśmie.

(porównując naukę Mądrości Jezusa, syna Boga z nauką Mądrości Jezusa, syna Syracha, dostrzeżemy wielką mizerotę tego pierwszego, nie tyle objętościowo [Kazanie na Górze, najważniejszy zrab nauki Jezusa, syna Boga, jest kroplą w morzu Mądrości Syracha, czyli Eklezjastyka], co treściowo oraz rozumowo. Mądrość Syracha wykazuje o wiele większą celność i rozsądnosc nauk. Przewyższa nauki Jezusa Nazareńczyka pod każdym niemal względem, mimo, że Eklezjastyk powstał znacznie wcześniej)

Zobacz także te strony:

[Najmądrzejsze sentencje Biblii](#)

Przypisy:

[17] Orpheus - Historja Powszechna Religij" - Salomon Reinach, Księgarnia F. Hoesicka, Warszawa 1929

[1] W równoległym fragmencie Ewangelii Łukasza błogosławieni są ubodzy jako tacy, a nie ubodzy w duchu i takie było pierwotne znaczenie pierwszego błogosławieństwa

[2] Pustaku, głąbie

[3] służąca do masturbacji...

[4] vide: nie chcem ale muszem

[5] Mowa polityczna się do tego zalicza

[6] vide: Kpł 24, 19n

[7] Jezus, syn Syracha: "Kto jest miłosierny pożyczka bliźniemu, a kto wspomaga go swą ręką wypełnia przykazania. Pożycz bliźniemu gdy jest w potrzebie" [Syr 29, 1n; BT]

[8] Jezus mówi o zasadach esseńczyków, sekty konkurencyjnej względem chrześcijaństwa

[9] Podobnie mówił wcześniej prorok Ezechiel, [18, 21n]

[10] Lub w kościołach

[11] czy Jezus daje tutaj jakiegokolwiek przyzwolenie do wspólnych modłów w czasie mszy?

[12] czy Jezus zezwala na wznoszenie próśb do Boga?

[13] A nie inaczej, Jezus ustanowił jedną jedyną modlitwę, którą nakazał, nie wspominał nic o zdrowejmarii czy wierzęwbogaojca

[14] Pewne uzasadnienie wiary kalwinów, że zamożność jest oznaką predestynacji

[15] To nie odnosi się do modlitwy, jak opisują to błędnie tłumacze BT, gdyż Bóg wie wszystko czego ci potrzeba nim go poprosisz, dalszy kontekst jednoznacznie odpowiada o jakie próśby chodzi

Mariusz Agnosiewicz

Założyciel, redaktor naczelny i publicysta Racjonalisty, założyciel i prezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 08-07-2002)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1026) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1026>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna**

lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl